

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.—
fél oldal ... " 16.— | nyolczad oldal " 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Egy nagy hibáról.

Örvendek, ha a «Népnevelő»-ben minél gyakrabban olvashatók aktuális cikkeket. Ilyen volt dr. Kozmáé is, mely a fenti cím alatt megjelent és az iskolai mulasztásokat tágyalta. E cikkem címét tehát tőle plagizáltam — beismerem. — Minden egyes sorát aláírom, mert rengetegül igazat ír. «Ad capores» jött.

Épen az iskolaügyben emésztett a méreg, mert a t. kupaktanács nem tudott elég munkát előállítani a kőművesek részére, kik az új iskolát építik.

A kisbíró stentori hangon már hajnalhasadtakor kiabálta, hogy mindenki jókor ott «legyik az eskulánál, kinek fajzatja azaz cselédkéje nem használta fel emberségesen a télen az eskulába való járálást, mert különben gyün a bíró uram». Eredmény: jött egy gyerekleányzó a munkába. Ment a bíró a tekintély jelvényével, a mogyorófa-pálcaával; ez elől megszöktek.

A bíróval előzőleg megállapodtunk abban, hogy először azokat rendelje ki segédkezni az iskola-építéshez, kiknek gyermekei mulasztásaikat nem igazolták. Amint írtam, alig birt fogni egyet-kettőt. Miért?

Hét év óta két község iskolája van felügyeletem alatt. A tanítóktól félhónaponként bekérem az igazolatlan mulasztások kimutatását. Ezt a szegény ívet azért nyomtatják, azért fizetnek érte, azért írja, tölti ki a tanító, hogy a bíró mestergereidáján a pók alaposan behálózza. Ott nyugszik a boldog feltámadás reményében addig, míg a bíróné leikem szive meg nem esik rajta azonképen, hogy bíró uram indulván a vásárra, leemeli a magukat eléggé kinyugodt mulasztási íveket, belepakolja a gazd'uram részére szalonna és túró alakjában az elemóziát. Azután valamely város vásárterén a kutyák nyalogatják az isk.-széki elnök, tanító és iskolakerülő nebulók neveit csupa szerezte-
től.

Nem látják ezek az ívek sem a főszolgabíró,

sem a közig.-bizottság zöld asztalát. Hét év alatt két községemben egyetlenegy büntetés sem fordult elő az igazolatlan mulasztások miatt, pedig ez 2—3 százra rug hét év alatt.

Ha a bírók mind lelkiismeretesen és szigorúan behajtatnának, akkor nem kellene fűhöz-fához folyamodni, könyörögni, nyöszörögni taneszközökért.

A bírónak rendesen sok a komája, sógora, nászura; tehát mindezekkel nem akar konfliktusba jönni, azért szemet kell hűnyni. Mivel hogy hát a közmondás azt tartja, hogy: a kutyára is jön dér; azért hát majd léssen 3 év múlva bíróválasztás is és akkor a komám uramra nem «szavallunk», mivelhogy még azért is megbírságot, mert a cselédkém az «eskulába való járálást elhibította».

Elsőbb a libaörzés, mint a betűk glédába állítása. A nevének úgy is letudja írni; erre esténként megtanítja az anygyi. Ez elégséges tudomány!

Amde a liba árából lehet venni: hajfonót, dudujkát, kacamajkát, öveket és mindenféle ilyes női divatickeket.

Ezen indokoknál fogva tehát a liba ágiója sokkal magasabb, mint a gyereké.

Miután pedig a szülő azt látja, hogy bármi okból nem küldvén gyermekét az iskolába, azért még a haja szála sem görbül meg, innen van, hogy a tanító igen gyakran 60—70 gyermek helyett 30—40-el bibelődik. Veszti az időt, pocskolja erejét és bármiképp iparkodjék, az év végén nem képes elégséges eredményt felmutatni. Ez természetesen bántja őt és elveszti kedvét.

Csudálkozhatik az ember, hogy mikor a rendes oktatást, hogy — úgymondjam — iskoláztatást annyira sürgetik, annak ellenőrzését jó részben műveletlen, tanulatlan falusi bírákra bizzák.

Megvagyunk győződve, hogy ha a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr mindezekről alaposan informálva volna — ki a közoktatásügyet annyira szíven viseli — rendezné másképp az ügyet, vagy a bírák uraimékat megrendszabályoztatná.

En is dr. Kozma úr mellé állok! *Az igazolatlan*

iskolai mulasztások kimutatásának faluhelyen ne a bíró legyen a fóruma.

Szalmaeséplés! Azután: elama! ne cesses!
Jövőre többet! Janorits Károly.

A korunkban elterjedt erkölcstelenség okai és gyógyszerei.*

Általános a panasz, hogy erkölcseiben hanyatlík az emberiség, s hogy kedves hazánkban is az erényvirágoknak és tiszta erkölcsöknek helyét az erkölcstelenség dudvája lepte el. Mérges növények nyílnak, melyek bódító illatukkal árasztják el az Istentől minden széppel megáldott paradicsomot, az erkölcstelenség iszapja elnyomja a hajdan diszító tiszta erkölcsöt!...

És ezen panaszok nem oknélküliek és nem is alaptalanok. Itt a tények beszélnek, amik ellen haszontalan minden mentegetődzés. Megvan — sajnos — az ok, nem hiányoznak tehát ennek következményei sem. Tekintsünk csak kissé szét s hallani fogjuk a kiáltó *valót* s látunk egy erkölcseiben hanyatló nemzetet. Napilapjaink hasábjai pontosan beszámoló referádák s az igazságot leplezetlenül bemutató mozgó tükrök. Rablás és gyilkosság, öngyilkosság és apagyilkosság, gyújtogatás és a legszörnyűbb Istenkáromlás nap-nap után változtatják egymást...

De forduljunk el e visszataszító képektől s kussassuk az okot, hogy honnét *mínde*. Ha a forrást meglettük, könnyű az erkölcstelenség patakjait kiszáritani, ha gyökerestől vágjuk ki a fát, nem fog az többé hajtani. S mi épen ezt akarjuk, mi az erkölcstelenséget akarjuk kiirtani, ez ellen akarunk orvosszert fölfedezni! Menjünk csak el úgy ünnepnap valamelyes kis városkába és pillantsunk be annak két épületébe: a templomba és a koresmába. Látogatókat mostan még ugyan mind a kettőben fogunk találni, de ha összevetjük a számot, arra a szomorú tapasztalatra jutunk hogy ha nem is több a tivornyázók száma, mint a templomot látogató híveké, de nem nagy kettő között a különbség! A templomban fölhangzik az orgona bűgő hangja mellett a zokogó ősrégi magyar ének: «Magyarországról, édes hazánkról, ne feledkezzél meg szegény magyarokról», — míg a koresmából trágár beszédek hangja üti meg füleinket; a templomban egy kedves kis imakönyvet forgatnak az ájtatoskodók, — míg a koresmában a pálinkás üveg jár körül és haszontalan, erkölcsrontó, néplázító ujságot szorongatnak az italtól reszketős ujjak... És kik ezek, kiknek oly fölösleges a templomba való járás. Talán valami igazi tudósok, avagy kincsekben duskáló milliomosok? Ó, korántsem! Az egyik talán egy elnyomorult iparos, kinek siró-fázó gyermekei otthon rongyok között éheznek; a másik talán egy sikkasztó pénztáros, ki mások keservesen

* Fölolvastatott az eszeg-hatvani kath. tanítógyűlé. en.

szerezett filléreit gond nélkül költi el... S most kérdezem, nem jobban tennék-e ezek a szerencsétlenek, ha a koresma helyett a templomot keresnék föl, ahol eszükbe juttatnák, hogy édes felebarátom, neked is vannak éhező gyermekeid, kiket Isten parancsa szerint, sőt már a természet rendelése szerint is, gondoznod, imádságra tanítanod kellene; eszükbe juttatnák, hogy a reájuk bizott vagyon nem az övéké, arról nemcsak az emberek előtt, hanem még az Isten előtt is számadással tartoznak.

Ez a való, ez a kiáltó tény! Itt a forrás, itt az erkölcstelenség fészke, itt az erkölcsei romlás melegágya. A koresma s ennek átkos itala, a pálinka és még egyszer a pálinka s harmadszor is a pálinka és eme koresma erkölcsrontó, konkolyhíntő, néplázító lapjai, ujságjai. E kettő az oka az erkölcsei súlyedésnek és kulesa az Istentől és vallástól való elpártolásnak. Legjobban virágzik tehát az erkölcstelenség a kisvárosokban és falu helyen, a pálinkaivók között! Nagy városainkról nem beszélek, mert ott még hatalmasabb faktoraik vannak az erkölcsei züllésnek (a regény *mániában* és a színházakban). Igen találon nevezték hát el a pálinkát ördög italának! Tönkreteszí ezzel az ember egészségét, vagyonát, becsületét és megássa vele igen sok ember örök kárhozatának sírját is. Levonhatjuk azért a következtetést és föllálíthatjuk tétel gyanánt, hogy «az emberiség nagy részénél a legtöbb bűnnek az indító oka a szeszes italok túlságos élvezete és az erkölcsrontó ujságok, miket ha megszüntetünk, megszűnnek ez okokból származó erkölcstelen tettek is.

Teendők tehát kiönteni szerencsétlen embertársaink poharából a mérgező italt s önteni abba kedveritőt és egészségeset, — kivenni kezeikből a hazug, bizonyos faji reklámszinezetű ujságokat s adni abba igaz, tiszta levegőjű és szellemű lapokat. Hála Istennek, terem már kedves hazánkban elég bőségesen ilyen ital és vannak ilyen ujságaink is. Ha ezt megtesszük, tapasztalni fogjuk, hogy javulás áll be az egész vonalon. Akkor majd kezd ritkulni a koresmák vendégeinek száma, mivel emelkedni fog az erkölcsösség és vallásosság hőmérője és benépesednek a templomok, megszűnnek a gyilkosságok, öngyilkosságok, rablások és egyéb istentelenségek, mert képzelhdtő-e egy igazán vallásos ember, aki részegeskedő, gyújtogató, rabló?... Ez lehetetlen! Iszákos és vallásos épen úgy kizárja egymást, mint vallásos és iszákos. Ha másképp áll a dolog, úgy nincsen ott meg az igazi vallásosság, csak külső máz és szemfényvesztés. A vallásos ember megtalálja az ő vallásában vigasztát s nem szorul arra, hogy hazug lapokban és szeszes italokban keresse az igazságot. Mert nem áll ám, hogy pálinkában van az igazság, ha azt meg is engedjük, hogy borozás között néha kimondunk olyan igazságot, mit máskor nem mernénk. A vallásban, melynek az erkölcs a praktikuma, a gyakorlata van az egyedüli igazság, az egyedüli vigasz, melyben még a

legkétségbeesettebb is megtalálja a maga vigaszt. Kezdenek már az államok is ébredezni.

Bremában nemzetközi alkoholelles kongresszust tartottak, hol Európa majdnem minden állama képviselve volt; célja volna eme kongresszusnak az alkohol kiküszöbölése. Nem szabad tehát elmaradnia a tanítósnak sem! Ki kell vennie a részét e nagy munkából, a nemzet megmentésének a munkájából. Hiszen egy nemzet megmentéséről van szó, melyet a pálinka erejében elernyeszt, a rossz ujság erkölceiben megmetyel. már pedig az ilyen nemzetnek pusztulnia kell, mert létjoga csak a tetterős, egészséges gyermekű nemzetnek van, melynek azonfölül támasza, talpköve a tiszta erkölcs is. Fogjunk tehát össze a papsággal és vállalva, megkaröltve vegyünk részt az alkohol és metelyező ujságok ellen való küzdelemben.

Ime, ismerjük már az erkölcsi romlás okait, tudjuk azt is, hogy tennünk kell és pedig mit, mostan tehát az a kérdés, hogy miként hajtsuk azt végre, miként ecelekdjünk?

Kétféle társadalom áll rendelkezésünkre és vár a mi munkánkra: a jelen megromlott társadalmunk a *felntettekben* és a jövő társadalmunk a *gyermekekben*. Javítanunk kell mind a kettőt, még pedig egyszerre, mert egyiknek a másikra roppant hatása van. Ugyanis, ha a szülők közönyösek a vallás és erkölcsök iránt: gyermekeikkel, azok erkölcsös és vallásos nevelésével is keveset vagy éppen semmit sem törődnek. Sőt mi több, az iskola fáradozásait is tönkreteszik, mert megengedik gyermekeiknek, hogy a korezmában mindenféle multságokon részt vegyenek, ha nem is mint hivatalosak, legalább is mint ólalkodók az udvaron és bámulói az ott történeteknek. És hányszor lehet tapasztalni, ha a gyermekek egy része, midőn először lépi át az iskola küszöbét, káromkodni igen, de imádkozni nem tud. Honét mindez, ha nem a felnőtt társadalomtól?... Ez a felnőtt társadalom befolyása a jövő társadalmára.

E bajon segitendő, a tanító hatásának mind a szülőkre, mind a gyermekekre ki kell terjednie.

I. A szülőkre, vagyis a felnőtt társadalomra való hatás módja legyen ez: Szövetkezzünk mi tanítók, a nemzet napszamosai, a papsággal és indítsuk meg karöltve az alkoholelles mozgalmat és legyünk a jó sajtónak póstagalambjai. Terünk van szép. Egyesülésben van az erő, tömörítsük tehát embereinket olvasó vagy katolikus körökbe, mértékletességi egyesületekbe s alkossunk kebelükben szövetkezeteket. Ha ezt megcselekszi a tanítósnak, apostoli munkát végez, egy jövő, egy boldogabb kor hajnalhasadását készíti elő, melynek felkelő napja egy megmentett nemzet fiaira szórja legelső sugarait. Iparkodjunk az ilyen intézményekben a vezetőszeret előmozdítására falunk lelkésze oldalán, tért nyujtván azért a szereplésre egyes jobb módú vagy értelmesebb polgártársunknak is, hogy annál nagyobb buzgalommal karolják föl kezdeménye-

zéseinket. látván, hogy ott ők sem mellőztetnek, hogy az csakis az ő javukért és üdvükért létesült. Tartssunk itt fölolvadásokat, mint zászlóvivők a szellemiek terén; fölolvadásainkban pengessük az alkohol veszedelmes hatását, a korezmák károhozatos voltát s minden ezekkel összefüggő vagy más szempontból korszerű kérdést. Ajánljuk mieinknek a jó sajtó pártolását, világoztassuk fel őket a lapokban elszórt méregről s tetteleg is járassunk körünkbe jó irányú lapokat. Szorítsuk le a kelendőség piacáról az olcsó pénzű és még olcsóbb erkölcsi tartalmú lapokat, minők a Friss Ujság, Kis Ujság, az Uj Hírek és a többi — s karoljuk föl minden erőnkkel a mi kedves ujságunkat, az «Uj Lap»-ot. Hiszen oly könnyű ennek a terjesztése! Terjesztésének mikéntjét mindenki tudja, kedves kollégák, ugyan közülünk, de röviden mégis elmondom. — Megrendelek, mondjuk, 100 példányt a szerkesztőségtől. Mikor kézhez kaptam, megbizok kitüntetésképen növendékeim közül egy szorgalmasabb tanulót, hogy a lapot, mint rikkanes iskola után a faluban szétfordja. Ezt növendékeim szíves-örömmel megteszik, sőt a tanulás terén is nemes versenyre buzdulnak. Tegyük föl, elkelt 80 példány. Most a fennmaradt 20-at azonnal visszaküldöm, szívesen visszafogadják — az elkelt példányok árával pedig elszámolok a szerkesztőségnek, a rikkanesnek járó díjak leszámításával — hetenként avagy hónaponként.

II. Nézzük most a gyermekekre, vagyis a jövő társadalmára való hatás módját. Itt az eljárás kétféle lehet, úgymint közvetlen és közvetett. A közvetlenül való hatásnál vessen látba a tanító tekintélyének minden súlyát és ragadjon meg mindennemű kezeügyébe eső eszközt. Jusson eszébe, hogy ő növendékeinek nemesak tanítója, nemesak ismeretterjesztője, hanem nevelője is egyúttal, amely hivatásának csakis úgy felelhet meg a szó nemes értelmében, ha vallás-erkölcsi alapon nevel. A tanítás s vele szoros kapcsolatban levő nevelés tehát erkölcsi alapra fektetendő. A tanítási rendszernek ugyanis olyanak kell lennie, mely az ember rendeltetését tartja szem előtt s annak legjobban megfelel — ez pedig csak a vallásos szellemben való nevelés és tanítás. Harcoljunk azért a legodaadóbb fölázdozással a mostani idők áramlatai és tendenciája ellen, mely éppen a fő életterét akarja eltávolítani a neveléstől, mely a vallást és erkölcsöket akarja száműzni az iskola falai közül. Gondoskodjunk azon módokról és eszközökről, melyek által a vallásosság, az erények e szülőanya, megmentessék és öregbítsék, hogy gyermekeink atyáink szent hitében neveltessenek, mert «csak azon nemzet lehet boldog, melynek gyermekei a vallásos oktatás és nevelés áldásában részesülnek...» Hisz oly könnyű dolog az ártatlan gyermeki szívben annak a vallásosságnak érzetét fölkeltenünk. Ártatlan, kedves fegyverek állnak rendelkezésünkre és mégis olyan hatalmasak! Ott van a szent történet, vagyis a

biblia, ott van szeretett hazánk története és a világtörténet! Ó, mennyi abban a megragadó kép, a hangosan beszélő alapigazság. Azokat kell felhasználunk és kizsákmányoljunk. Világítsuk meg, eseteljük élénk színekkel, hogy a bűn, a rút diadalmat ülhet ugyan a szép és nemes fölött, elnyomhatja azt, de uralma csak pünkösdi királyság, végre is diadalomra jut a szép, a nemes és igaz. Ha netalán egyesek rút tette vagy jellege, kik tiszteletben tartanak és boldogoknak látszanak, elesebben és szembekapóbban tűnnek föl gyermekeink előtt, hozzuk emlékezetükbe, hogy végre is kitűnik rútságuk s megérdemelt sorsuk el nem marad. Egyes olvasmányokból vagy történeti jelenetekből vonjunk olyan tanulságot, mely a mértékletességet illeti, eseteljük gyermekeink előtt egy-egy valóban megtörtént vagy ügyesen kigondolt példában a mértékletlenség következményeit, vezessük be őket is ifjúsági egyesületekbe, hiszen mindezekkel csak a mi munkánkat könnyítjük meg, mert könnyebb boldogulni egy testileg és szellemileg ép ifjúsággal, mint egy a palinkaivástól eltorzított testtel és elbutított szellemmel. Adjunk nekik ifjúsági iratokat is, hogy így jobban odahaza tartsuk őket, megóvjuk a csatangolástól s ismereteiket is növeljük. Ha így eszelekszünk, csak erélyt szerzünk azon egyes megyei rendeleteknek és kultuszminiszteriumtól kibocsátott azon intézkedésnek, melyeknek célja a serdülő gyermekeknek a korcsától való megóvása és távollattartása.

A gyermekekre való hatás második faja a közvetve való hatás, mely a szülők révén történik. Ezeknél kérdezősködünk gyermekeik viselkedése s olyan tulajdonai iránt, miket az iskolában meg nem figyelhetünk, mivel azok kimutatására alkalmunk nincs. Így növendékeinket jobban megismerhetjük s tanácsot adhatunk a szülőknek is a gyermekekkel való bánásmódra.

*

Áttekintve egy futó pillantással a mondottakon, látjuk, hogy milyen nehéz, de egyszersmind milyen nemes föladat megoldása vár reánk. Mert kérдем, van-e nemesebb föladat, mint az emberiség szellemi és még inkább erkölcsi tökéletesebítése. Ez a legnemesebb hivatás. Nem mesterség ez, hanem a szó legszorosabb értelmében vett *művészet*, olyan művészet, melynek terén ha valaki működni akar, az értelmiek mellett erkölcsi tulajdonokkal is kell bírnia. Lelkiismeretesség, a kötelességek teljesítése, türelem, szelidség, atyai jóság, szóval igaz vallásosság kell ide, uraim! Ez legyen a tanító legfőbb ékessége. Kell, hogy a mintaember lebegjen szemünk előtt folyton, s ha ily eszményi emberek nem is tudunk lenni, mert hát mi is csak gyarló emberek vagyunk, legalább legyen meg bennünk a törekvés mintaemberré lenni: mert régi s örök igazság, hogy a példa vonz! Kell, hogy a jót a tanító példájából sajátítsák el.

Az erkölestelenedést tehát, a mint láttuk, a vallástól való elpártolás idézte elő. A mérget

ellenméréggel kell lerontani. Nem várhatjuk tehát az erkölcsök javulását sem mástól, mint szeretett vallásunkhoz való forró ragaszkodástól. Ennek fölvirágoztatásában fogjon kezét az iskola az egyhazzal. Ha e hazának minden egyes tanítója megteszi a tőle kitelhetőt e téren, mit az emberiség s egyház jogosan elvárhat, az erkölcsök javulni fognak s szeretett hazánk ismét virulni fog. Azonban, hogy terhes munkát igénylő fáradozásunkat egész biztos siker kísérje, szerény nézetem szerint az államnak volna kötelessége arra föltenni a bevezetett tökéletesség koronáját egy gyökerig ható javítás foganatosítása által. És ez a következő volna: törülné az államkormány a szeszés italok sorából a pálinkát s tiltaná be a lapokban minden a vallást és erkölcsöt sértő közleményt, s szabna szigorú pénzbüntetést a kihágásokra s a hírlapi tilalmak áthágóira; ellenben tenné olesóbbá a többi természetes italokat s venné oltalmába a tisztességes sajtót. Igaz ugyan, hogy ezt az állam kasszája megérezné, de midőn egy nemzet jólétéről, boldogulásáról és erkölceséről van szó, ezt tekinteni nem szabad.

Igy aztán a templom, iskola és kormány együttes működésével lehetne remélni a veszedelem teljes megakadályozását és egy jobb jövő hajnalának hasadását, mely után százezrek epednek, kiknek, hogy szívük óhaja minél előbb teljesedjék, kívánom, adja a jó Isten, a minden jók Adója.

Nógrád-Kálló.

Vilnis László.

Az írvaolvasás és Grosselin-Czukrász-Péter.

Midőn pár évvel ezelőtt az első cikk megjelent a tanügyi lapokban a phonomimikáról, fejesőlválva olvastam ama nagyhangú állítást, hogy könnyűszerrel megtanítja e módszerrel tanítványait olvasni. E cikk a módszerről semmi ismertetést sem nyújtott s így a dolog sehogyan sem ment a fejembe. Hisz én hosszú során az éveknek tanítottam osztott és osztatlan iskolában az írvaolvasást, tehát ismerem annak minden fortélyát, csinját-binját, testet-lelket fárasztó nehéz voltát tanító és tanítványra nézve egyaránt. Tudom, hogy ehhez nem elég az elméleti s gyakorlati tudás; de szorgalom, kitartó türelem és sok idő szükséges, hogy a megkívánt eredmény fölmutatható legyen. S ime, akad aki azt állítja, hogy ő hat hét alatt játszva megtanít olvasni. Az első cikk után jött a többi — de bizony a hitetlenek táborában hagyott mindannyi. Végre megjelent a phonomimika első vezérkönyve Czukrász Rózától. Még e mű első lapjainak olvasásakor is ama hitben voltam, hogy az egész dolog nem vehető komolyan. Meg is tettem reá cáfoló széljegyzeteimet. Amint azonban a dolog mélyébe pillantottam, megállt az írón a kezemben, mert kezdtem elhíhetőnek látni a hihetlent. Elhatároztam, hogy azonnal megpróbálom egy-két hanggal. A próba sikerült, s én azóta lelkes hive vagyok a phonomimikának.

Miben áll hát ez a bővös módszer? Azt hiszem, legkönnyebben megértethetem magamat úgy, ha az irvaolvasást a phonomimikával összehasonlítom. Hogy ezt könnyebben megtehessem, meg kell állapítanom az olvasás és írás tanításmenetének főbb pontjait. Ezek a következők lesznek: hangismertetés, hangösszekapcsolás, betűismertetés, írási előgyakorlat, olvasatás és íratás. Vegyük e pontokat egyenként bonckésünk alá mindkét módszernél.

1. Milyen ismerteti az irvaolvasás a hangot? A beszédből indul ki s ezt szétszedve halad fokozatosan a hangig, tehát elemzően jár el. A phonomimika ezzel nem vesződik, hanem az összes hangokat állatok, természeti erők, tünemények által okozott hangok utánzásával, a gyermekek képzeletvilágából merített kis mese keretében s ezzel eszmekezesben álló jel, mozdulat eszközlésével ismerteti meg s gyakoroltatja be.

Melyik a jobb a kettő közül? Hogy e kérdést elbíráshassuk, vizsgáljuk mindkét eljárást a tanítási elvek szemüvegén keresztül. «Haladj a könnyebbről nehezebbre, egyszerűről összetettre; legyen a tanítás érdekes, a tanuló fölfogó erejéhez mért, szemléleti, elemi stb. Megfelel-e eme elveknek az irvaolvasás módszere úgy, mint a phonomimika? Könnyű-e a beszédnek szétszedése mondatok, szók, szótagok és hangokra? Kell-e bizonyítanom, hogy könnyebb és egyszerűbb egy hangot utánozni, mint azt kikeresni a szóból? Hogy a hang maga is egyszerűbb, mint a beszéd, ki tagadhatja? — Az irvaolvasás csak az első egy-két hang kikereséséhez ad valamilyen mesét, a többihez ezt szükségtelennek mondja s csupán a száraz szétbontáshoz, elemzéshez ragaszkodik, s így eljárása nem a tanuló fölfogó erejéhez mért, nem is elemies, mert míg egyrészt a folytonos éber figyelmet nélkülözhetlen szükségé teszi, addig másrészt nem bir helyes eszközzel annak fölkeltésére és föntartására. Azért rendkívül fárasztó, unalmas, minek következtében vasfegyelmre szorul. Az irvaolvasás eme előgyakorlatai kintpadra vonják a gyermeket, s nem ritkán megutáltatják vele a tanulást, ahelyett, hogy megkedveltetnék.

Mi kedves a gyermeknek, mit nem un meg soha? A mesét és a mozgást. A phonomimikával pedig ezt nyeri, erre kap ösztönzést s így játszva tanul. *Ezek a mesék rendkívül felkeltik a tárgy iránt a gyermek figyelmét, érdekessé teszik a tanítást; a jelek pedig nagyban élénkítik az előadást s a hangokat azonnal emlékezetbe hozzák.* Azt a «játékkedvet, a gyermeki mozgékonyt, kíváncsiságot, utánzási, cselekvési vágyat, mely eddig komoly munkánkban lépten-nyomon csak akadályozott, ma a phonomimikával üdvös munkára használjuk».

2. Vizsgáljuk most a két módszer hangösszerakását. Az irvaolvasás a kéthangú szók összerakásánál — Gyertyánffy utasítása szerint — a mutató- és hüvelykujjat veszi segítségül s egyikről a másikra átmenő mutatással segíti elő a

hangösszerakást, miközben megkívánja, hogy az egyik hangot addig húzza a gyerek, míg a másik ujja mutatva kimondatja a másik hangot. Így szoktatja reá a helytelenre, a vontatott olvasásra. Ez utasítás szerint — ha magánhangzó van elől — a hangösszekapcsolás még csak megy úgy ahogy. De hát mit csináljunk akkor, a midőn pl. a *p*, *t*, vagy a *b* van elől? Ki tudja vontatva hangoztatni a *p*, *t*, vagy a *b*? Nem is szól eről az irvaolvasás krónikája. Erre nézve elfogadható nézetet eddig sehol sem találtunk, ha csak Göncey-ét nem tekintjük annak, aki ily tanácsal szolgál: «Találtassa ki a tanító a gyermekkel, mikép kell két hangot egymásután hangoztatni». Elfogadható ez? Az irvaolvasásnak a hangok emlékezetbe hozására nincs jele. A hangösszevonásra is csak egyféle van, egyik ujjunkról a másikra utalás.

A phonomimika eljárása más. E módszer — miként már elmondottuk — a hangok ismertetését mindig mesével kezdjük, s e mesében a hangutánzás útján megismertetett hangot mindig egy oly sajátlagos kézmozdulattal kötjük össze, mely azzal bizonyos eszmekezesben áll s mely mozdulat rögtön a rávonatkozó hangra emlékeztet. E jel minden hangnál más és más. Nem is szorítkozik csupán a két ujja, hanem az egész kézre, illetve az egész karra. A mozdulat is erőteljesebb és fogatosabb, mivel nem csupán a tanító végzi, hanem a gyermekekkel is végezteti s így a lélek működését sokkal jobban megkönnyíti, mint a két ujja mutatás. De ezek a jelek a most hangoztatott előnyeiken kívül még főképen azért is fontosak, mert egyedül ezek teszik lehetővé a hangoztató módszer szerint való helyes hangösszerakást, anélkül, hogy a rossz, vontatott olvasásra kényszerítenék a gyermekeket. Grosselin erre vonatkozó utasítása így szól: «Szoktassuk reá a gyermeket, hogy az első jelle ne mondja ki a hangot, csak készítse hozzá a beszédszervét, azaz tegyen úgy, mintha ki akarná mondani és csak midőn a másik hang jelét is mutatja, akkor mondja ki ezzel együtt, egyszerre, szótaggá válva. A két mozdulatnak megszakítás nélkül kell egymást követnie, úgy azonban, hogy egyik a másiktól megkülönböztethető legyen. Ime, végre egy elfogadható utasítás a hangösszevonásra.

3. Az irvaolvasás a betűismertetést nemcsak a hangoztatási, de az írási előgyakorlatoktól is függővé teszi. Mert hisz egyszerre akar olvasatni és íratni; tehát a kéz ügyességétől teszi függővé az ész működését. Azért csak akkor fog a betűismertetésbe, midőn már az írási előgyakorlatokat is elvégezte. A phonomimika az értelem gyorsabb munkáját nem nyűgözi az ügyetlen kézhez. Az írási előgyakorlatokat e célból nem is siettet; «az írást nem akarja ismeretszerzésre fölhasználni, hanem csupán a szerzett ismeretek állandósítására». A kétféle előgyakorlatokat párhuzamosan végezteti ugyan, de kényelmesen, minden erőltetés, sietés nélkül; minek következménye az írott betű elemeinek jobb elsajátítása, tehát a szebb írás. Grosselin-Czukurász a hangoztatási előgyakorlat bevé-

zése után azonnal a betűismertetésbe fog tekinteni nélkül az írás előgyakorlatban való haladására. Péter József pedig még egy lépéssel előbbre megy, vagyis amint egy hangot és jelet megismertetett és begyakoroltatott, azonnal megismerteti annak nyomtatott betűjét is. Tapasztalásból mondhatom, hogy ez semmi nehézséget sem okoz, sőt játszi könnyedséggel megy. Péter ezzel nagy szolgálatot tett az olvasástanításnak.

A betűismertetés *mikéntje* szintén fontos. Az írva-olvasást az írott betűvel kezdi. A phonomimikát a nyomtatottal. Vizsgáljuk csak meg pl. az *i* betű mindkét alakját: melyik egyszerűbb? . . . Az írva-olvasás addig iratja vezényelve a betűt, míg a gyermek megjegyzi magának ez alak nevét. Szóval az ismertetést begyakorlás útján eszközli, elég helytelenül, mert hiszen a legegyszerűbb szabály azt mondja, hogy először *fogassuk föl* a dolgot s azután gyakoroljuk be. A fölfogóképeség mellőzése lélekölő. Így bármily hosszú gyakorlás után is csak homályos kép vésődik a gyermek elméjébe, mert e mód nem tanítja meg a gyermeket az igazi látásra, amiről azonnal meggyőződhetünk, ha pl. megkérdezzük látás nélkül, merre görbül a nyomtatott *S* betű. A legtöbb esetben helytelen feleletet kapunk.

A phonomimika képessé teszi a gyermeket az igazi látásra, mert a bemutatott alakokat a gyermek előtt ismert és kedves, a hangot ismertető mese tárgyához hasonlítva részenként állítja elő s így megkedvelteti a betűt, minek következtében e hasonlat s a vele egygyé forrott jel erősen támogatja az emlékezetet a betű hangjának kimondásánál. Így fogatja föl a phonomimika a betű alakját; s csak miután meggyőződött, hogy a gyermek tiszta és élénk képzetet szerzett arról, csak akkor fog a begyakorlásba oly módon, hogy annak lényeges ismertető jegyeit egy rövidke meghatározásba összefoglalva karban betanítatja, miközben jelét is folyton mutattatja. E kis meghatározások azért is szükségesek, mivel «a szó szabályozza a gondolatot, tisztázza a látást, a beszélőképeséget fejleszt s az értelmet élesíti». Így forr össze a phonomimikában a mese, hang, jel és betű egymással elválaszthatatlanul. Csak egy jusson is ezek közül a gyermek eszébe, a többi az eszmekepesedés útján abban a pillanatban már megvan.

4. Az írva-olvasás amint egy mássalhangzó betűjét megismerteti, azonnal olvastatja a tanult magánhangzók és eme mássalhangzó különböző összetételeiből előállított szokat, tekintet nélkül azok értelmes vagy értelmetben voltára, mert — állítása szerint — e fokon fő a gyakorlás. Milyen gépiesség! Hol van itt a lélek? Hogyan érvényesíthetjük itt ama szabályt, mely azt mondja, hogy sohasem szabad értelmetlen dolgot olvastatni? Emé tévedésből még más hiba is származik. U. i. e pár betűvel oly kevés értelmes és könnyen olvasható szót alkotunk, hogy idő előtt rá vagyunk utalva az egy tagot képező 3—4 hangú, azután a 2—3 tagú s emellett olyan elvont értelmű szók olvastatására, melyek egyáltalán

nem illenek a gyermek fogalmkörébe s így hosszas, mesterkelt értelmezésre szorulnak, avagy oly szók olvastatására, melyek nem magyarosak». Azután hiszen egy példa nem példa; egy-két példából nem vonathatunk el szabályt. Egy-két betű ismertetésével nem tisztázódhatik a gyermek lelkében a hang képezés képzete annyira, hogy azonnal egy másik nehézségnek, a szótag kimondásának legyőzésére is képes legyen; s hogy mielőtt beszédszerve az egynemű szótagok kimondásában kellő gyakorlottságot nyerne, máris a különböző szótagok váltakozásával minduntalan újabb nehézségek álljanak útjába». Lehet-e így eleget tenni a fokozatosság követelményének? Ebbe a hibába bele esett Péter is az ő phonomimikájában. Érzi is a nehézséget, amit e hiba útjában támasztott s ennek legyőzésére a mozgatható betűket veszi segítségül oly módon, hogy az elolvastatni szándékolt szótag két betűjét egymás mögé rejt s míg az elsőt jelzik, hirtelen előcsusztatja alóla a másikat, hogy azt jele segítségével összekapcsolva egyszerre mondhassák az elsővel. E fogás különben egészen helyes átmenetül szolgál a hangösszekapcsolásról a betűolvasásra. Czukrász nem így tesz. Előbb megismerteti az összes egyjegyű nyomtatott betűalakokat. S csak mikor ezekkel már annyira tisztában vannak a tanulók, hogy azokat bárhol az első pillanatra fölismerik, jelzik és hangoztatják, tehát mikor már a fölismeréssel járó nehézségeket teljesen leküzdötték, — csak akkor tartja elérkezettnek a betűkkel való olvasatás idejét. S mert a hangokat a jelek segítségével már összekapcsolni jól tudják, s a betűket is biztosan s azonnal fölismerik, ugyan mi állhat hát útjában a betűkkel való olvasásnak? Semmi! Csak meg kell indítani a gépezetet az egy szóba tartozó betűk fölismerésére s az olvasás irányára szóló utasítással, s az egyszer így megindított gépezet eleinte lassan bár, de minden fönnakadás nélkül, folyékonyan, a tanító és tanulók legnagyobb öröme pompásan fog működni. Tanítványaink alig bírnak betelni az olvasással. Dehogy kell őket ösztönözni. Mindent elakarnának egyszerre olvasni. Betűket fognak keresni mindenütt, hogy olvashassanak.

Czukrász meneteszerint haladva, a fokozatosság elvének pontos betartásával állíthatjuk össze az olvasási gyakorlatot is, anélkül, hogy az írva-olvasás által elkövetett hibákba esnénk. Ennek következménye pedig az, «hogy schol annyi nehézség össze nem torlódik, melyet a leggyengébb felfogású gyermek értelme is legyőzni képes ne volna, s így sohasem kell őt erejét fölülmuló munkára kényszeríteni». Ami viszont az eredmény teljességére van lényeges befolyással.

5. Azt mondtam értekezésem elején, hogy a phonomimika az analitikával nem vesződik. Pedig tudjuk mindannyian, hogy a szintetikával nem irathatunk; ehhez a szók szétbontása szükséges első sorban. Tehát okvetlen szükséges az analitika is. Ez világos! Meg is teszi ezt a phonomimika, csak hogy az összerakás után. S kérдем,

mi könnyebb, egy egész ismeretlen valamit szét-
szedni ismeretlen alkotó részeire, mikor még azt
sem tudjuk, mi módon lettek azok összerakva; —
vagy pedig alaposan ismert részekből önmagunk
által tudatosan összerakott egészet szétbontani.
Kétségtelül ez utóbbi a könnyebb. Nem is okoz
a szétbontás a phonomikában legkisebb nehézsé-
séget sem, sőt ellenkezőleg alig kíván valami
csekély útbaigazítást. Az egyes hangok jelei
képezik itt is a leghatalmasabb támaszpontokat.
Ezek teszik lehetővé a tanulók önmunkásságá-
nak kifejlődését; s vele a jókedvvel, játszva vég-
zett, legtöbbször hibátlan szó- és mondatleírás.
Ezek képezik «a szétbontás legbiztosabb vezér-
fonalát is, mert ugyyszólván az érzékekkel föl-
foghatóvá teszik a hangok sorrendjét, s meg-
számálhatóvá azok mennyiségét». A még is
itt-ott mutatkozó betűkihagyás — a helyesen
végzett tanítás mellett — sohasem a tudatlanság
rovására irandó, hanem legtöbbször a szeleskedés
rovására.

Ha már a mese, hang, jel és nyomtatott betű
szoros eszmekepesolatban áll egymással, bizo-
nyára az írott betűalak sem állhat egymagában,
hanem kell, hogy társuljon a nyomtatott alakkal
jel, hang és mesével, mert különben hézagos lesz
tanításunk s így amit megnyertünk a vámon, azt
könnyen elveszíthetjük a réven. Azért a phono-
mimikás az alaposan elvégzett írási előgyakor-
latok után, a már jól ismert nyomtatott alakból
származtatja le az írottat s így észrevételi, hogy
a kettő egy és ugyanaz. Csak hogy míg a nyom-
tatott kövérebb, egyszerűbb, addig az írott so-
ványabb, de valamivel talán cifrább. Így fogatja
föl az írott alakot s fűzi össze a nyomtatottal,
hogy az eszmekepesolás a mesétől kezdve végig
meglegyen. A begyakorlás aztán már itt is úgy
történik, mint az írvaolvasásnál.

Ime. m. t. k., bemutattam a phonomimikát s
vele a könnyű, gyors és nagy sikerek titkának a
kulcsát. Amint láttuk, nincs benne semmi boszor-
kányság, semmi lehetetlenség. Csupán a tanítás
elvének lépten-nyomon való hű követése érvénye-
sül minden részében. S ha tekintetbe vesszük,
hogy a phonomimika nemesak könnyű, gyors és
nagy sikert nyújt, de meg is kedveltetni magát az
olvasást is, míg az írvaolvasás módszere akár-
hányszor elkedvetlenít tanítót, tanulókat egyaránt,
csak akkor tudjuk igazán méltányolni a phono-
mimikát, csak akkor látjuk igazán, mily ma-
gasan áll ez tökély dolgában az eddigi mód-
szerek fölött. Annaira könnyű és természetes
módszer ez, hogy még a 4—5 éves gyermekek
agyát sem terheli meg. Epen ezért nem zárkozhatik
el ez elől egy tanfériú sem. Csak rövid idő kér-
dése, s nemesak minden iskolába be fog vonulni,
de nyomtatott betűkkel való olvasatási részének
valószínűleg szép szerep jut úgy az óvókban,
mint az intelligensebb szülők körében, kik 4—5
éves gyermekeiket minden nagyobb pedagógiai
ismeret nélkül otthon vagy az óvóban játszva
taníthatják meg az olvasásra. Igen, valószínűleg

így lesz a közel jövőben, mert a jövő a phonomi-
mikáé.

Esztergom.

Klinda Károly.

KÜLFÖLDI TANÜGY.

A szociálista tanítók. Bécs és Alsó-Ausztria
liberális tanítóit nagy csapások érik. Azelőtt ők
uralkodtak, s uralmuk egyik főeszköze volt, hogy
izgattak a papok ellen; a fővárosban az úgyne-
vezett művelteket heccelték föl, a vidéken pedig
a parasztokat és a papság között szították az
ellentéteket. Vigán politizáltak is, s amíg a libe-
ralisok voltak hatalmasok, velük tartottak, sőt
velük éreztek bukásuk után is. Idővel azonban
belátták, hogy a régi liberális eszmék idejüket
multták, senkit nem hódítanak, maguk sem hittek
már bennük, s a liberálistusban rejlő logikai
kénszert folytán azok a liberális tanítók szociá-
listák lettek. Bécsben és Alsó-Ausztriában egymást
érték a panaszok, hogy ezek a tanítók a leg-
zsengebb ifjúságot iparkodnak szociálista esz-
mékkel megfertőztetni, szóval a meglévő társa-
dalmi rendet iparkodnak fölforgatni, aminek több-
rendbeli fegyelmi eljárás lett a következménye.
A vidéken pedig féktelen parasztszociálista izgatást
vittek véghez, s mindenáron szociálista jelölteket
akartak bejuttatni a birodalmi és a tartományi
gyűlésbe. Az utóbbi időkben azonban mind a kettőn
rajta vesztettek, úgy hogy ez idő szerint ezeknek
a szociálista tanítóknak semmi politikai jelentő-
sége nincs. Elköverték ugyanis azt az ügyetlen-
séget, hogy nyíltan követelték a tankötelezettség
tartamának meghosszabbítását, s azt, hogy egy
tanító legföllebb harminc gyermeket oktasson,
ami kétségtelenül ideális állapot volna, de ren-
geteg pénzbe is kerülne az előbbi követeléssel
együtt. Mind a kettőtől azután annyira megijedtek,
különösen a vidéki adófizető választók, hogy többé
hallani sem akarnak ilyen szociálista tanítókról,
akiknek a működésére különben most az isko-
lákban is fokozottabb mérvben vigyáznak.

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

**Szabályrendelet a 15. éven aluli gyer-
mekeknek nyilvános mulatóhelyekről
való távoltartása tárgyában.** Kivonat a ka-
locsai érseki megye f. é. VII. körleveléből. Mi-
után a közkeresetsök javítása érdekében 1902. évi
egyházmegyei körrendeletben (131. l.) 5600.
szám alatt megjelent fölhívásra több oldalról
azon ohaj merült föl, hogy a papság a 15 éven
aluli gyermekeknek a nyilvános mulatóhelyektől
való távoltartására nézve hozott vármegyei sza-
bályrendeletben kellő támasztékot kapjon: köz-
löm a kérdéses szabályrendeletet alább egész
terjedelmében oly célból, hogy a lelkes urak
reá pontosan hivatkozhatva, annak fogantatási-
tását az illetékes hatóságoknál nagyobb erélyvel
szorgalmazhassák.

1. §. A közrend, közkeletesség és közegészség szempontjából Bács-Bodrog vármegye területén rendőrileg tilos az, hogy 15-ik életévét még be nem töltött gyermek koresmában, kávéházban, kávémérésben, sör- vagy pálinkamérési helyiségben időzzék, avagy nyilvános táncmulatságon megjelenjenek. 2. §. Ezen rendőri tilalomnak megszegése az 1879. évi XL. t.-c. 1. §-a alapján kihágásnak nyilváníttatik és ennél fogva 50 frtig terjedhető — az illető község szegényalapjára fordítandó — pénzbüntetéssel büntetendő: a) azon koresmáros, kávé-, sör- vagy pálinkamérő, avagy nyilvános táncmulatságot rendező, aki 15 évet még be nem töltött gyermekeket a koresmában, kávé-, sör- vagy pálinkamérési helyiségben avagy nyilvános táncmulatságon időzni enged; b) az az apa vagy gyám, aki 15 életévét még be nem töltött gyermekeket koresmában, kávéházban, kávé-, sör- vagy pálinkamérési helyiségben avagy nyilvános táncmulatságon időzni enged vagy pedig most jelzett helyekre avagy táncmulatságra magával visz. 3. §. Nem képez kihágást az, ha a községben állandó lakással nem bíró vagy pusztán lakó szülő vagy gyám 15-ik életévét még be nem töltött gyermekkel étkezés céljából időz koresmában, kávéházban vagy sörmérési helyiségben, úgyszintén az sem, ha valamely helybéli lakos különleges viszonyainál fogva a jelzett helyiségben való étkezésre van utalva. Nem képez továbbá kihágást a nyilvános táncmulatságon való megjelenés, ha azt valamely tanintézet rendezi. 4. §. Ezen szabályrendelet minden községben a szokott módon kihirdetendő s minden italmérési helyiségben könnyen látható helyen kifüggesztendő. Azon koresmáros, kávé- vagy italmérő, ki ezen szakasz rendeletét nem teljesíti, a községi szegényalap javára 50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. A kirótt pénzbüntetés helyett behajthatatlanság esetében megfelelő elzárás alkalmazandó. 5. §. A községi elüljáróság illetve rendőrség szigorú kötelességévé tétetik ezen szabályrendelet betartása fölött őrködni s az ellen vétőket a járási főszolgabíró, illetve Zenta város rendőrkapitányánál följelenteni. 6. §. Kihágások esetében elsőfokon a községeket illetőleg a főszolgabíró, Zenta városát pedig a rendőrkapitány, másodfokban a vármegye alispánja, harmadfokban a m. kir. belügyminiszter úr bíraskodik. 7. §. Jelen szabályrendelet a m. kir. belügyminiszter jóváhagyása után azonnal hatályba lép. Kelt Zomborban, Bács-Bodrog vármegye törvényhatósági bizottságának 1897. évi március hó 23-án tartott rendes évnegyedes közgyűléséből. Jegyzette: *iff. Vojnits István* s. k., vm. főjegyző.

Ezen szabályrendeletet az 1879. évi XL. t.-c. 25. §-a alapján azzal erősítem meg, hogy ez, az 1879. XL. t.-c. 9. §-a értelmében, a kihirdetési napot követő negyedik napon lép hatályba. Budapest, 1897. évi október hó 28-án. A miniszter helyett: *Latkóczy Imre* s. k., államtitkár.

VEGYESEK.

A kath. iskola védelme. Mailáth Gusztáv gróf erdélyi püspök úr ismét fényes példát nyújtott arra, hogyan védjük meg kath. iskoláink jövőjét. Jótékonyágának, a székely főváros Marosvásárhely kultúrája iránt érzett jóindulatának koronája a római katolikus elemi és polgári leányiskola jövőjének megalapítása. A Fogarassy-alapból 12 év előtt emelt díszes, de szűk épületbe helyezett intézetet a szent ferencendi nővérek vezetik egy fillér dotáció nélkül, csupán a tandíjak és internátus bevételeire utalva. Ez a jövedelmük is megesappant, mert az internátust egy ragályos betegség alkalman hatóságilag betiltották anélkül, hogy új jövedelmi forrásokról gondoskodtak volna. A nélkülözés közt is önfeláldozással szolgáló apácák már-már azon gondolkodtak, hogy visszavonuljanak Marosvásárhelyről, ahol mindennapi kenyerüket sem tudják biztosítani. Az egyház vezetősége ajánlatot

tett, hogy egy szomszéd telek hozzávételével új internátust rendezzenek be, ahol egy óvoda is elfér, a régi jövedelmi források is megnyithatók. Igen, de erre nem volt fedezet. Végre Mailáth püspök oldotta meg a gordiusi esemőt a kéznél levő 20.000 koronához 20.000 koronát ajánlván. Az egyházközség annyit tesz, hogy kasszáját telhetőleg megterhelvén, Mikó Árpád ny. főispán most aláírt 500 koronás adománya mellé gyűjtést indít s aztán pedig az iskola állami támogatását kéri.

Kitüntetett tanító. Szép kitüntetés érte a közel multban Faith István, rózsashegyi római katolikus tanítót. Ugyanis a Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesületnek 1903. évi szeptember hó 15-én Losoncon tartott közgyűlése a magyar nyelv és szellem eredményes terjesztéséért megszavazta a főt nevezett tanítónaó az egyesület dicséret és díszesen kiállított oklevelét. Oszinte szívből üdvözlöjük érdemes kartársunkkat.

Nemzetközi iskolaegészségügyi kongresszus Nürnbergben. Az Első Nemzetközi Iskolaegészségügyi Kongresszus Nürnbergben ez év április 4-étől 9-éig ülésezik. A kongresszuson nagy számmal fognak résztvenni magyarországi orvosok és pedagógusok, sőt többen közülük előadásokat is fognak tartani. A magyar kormány, a székesfőváros, a budapesti tudományegyetem, számos hygieniai és pedagógiai szakegyesületek hivatalosan képviseltetik magukat. A székesfőváros közgyűlése a kongresszussal kapcsolatos iskolaegészségügyi kiállításon való részvétel céljaira 400 koronát szavazott meg.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

Zöldoltvány sima 45. gyökeres 80, két éves gyökeres *pótlásra* 100 forint ezrenként legjobb fajokban. *Hegyi bor* ó és új 16 forinttól 40 forintig: siller, fehér és vörös 50 literen fölül. Székely József Gyöngyös, Szent-Urban templom. 16 10—10

Orgonaépítési műintézet.

Rieger Testvérek

villamosgépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

cs. és kir. udvari szállítók, a **Saentsir** jóvágja, a **Ferencz József-rend lovagja**

A párisi és becsi világgiallításokon stb. helyről kitüntetve.

Legelőcsobb arban es kedvező fizetési föltételek mellett kiváló tiszta legnyomasú csőrendszerint (pneumatikai) tartós, nemes hangú orgonákat szállít. 30 év óta '80 orgonát szállított. Mindenemű orgonajavításokat és hangolásokokat a legméréskeltebb arban és lelkiismeretes pontossággal teljesít. Orgona jókarban tartása mersékelt ámban elvállaltatik. Tervezetek és rajzok kívánatra díjtalanul.